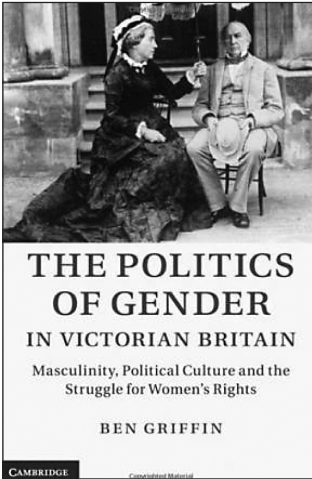

МА Иван Симић, историчар
University College London, Велика Британија

Друштвена историја у фокусу XVIII

Griffin, Ben, *The Politics of Gender in Victorian Britain: Masculinity, Political Culture, and the Struggle for Women's Rights*, Cambridge, UK; New York: Cambridge University Press, 2012, p. 366.

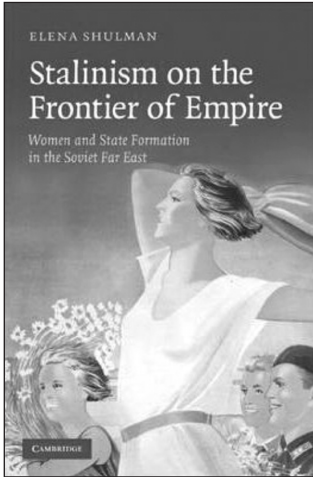
Бен Грифин анализира промене схватања мушкости у Великој Британији и начина на који је та промена допринела еманципацији жена. Та иновативна студија доноси бројне нове закључке о историји борбе за еманципацију жена и о викторијанској политици и феминизму уопште. У променама политике и доминантне идеологије аутор не посматра само активност женског покрета већ и како су одлуке британских политичара биле обликоване променама схватања рода. Схватање мушкости, религије или замишљене приватне области живота имало је важан утицај на политику и на смањивање родне дискриминације. Аутор се фокусирао на политичаре – мушкарце, било да су подржавали или се противили еманципацији жена. При том Грифин не умањује важност жена у борби за еманципацију, већ показује политичке и идеолошке структуре које су угњетавале жене, и у оквиру којих су феминисткиње морале да делују. На тај начин ова студија показује како је схватање рода утицало на парламентарну политику, којом су руководили мушкарци и, следствено томе, на правни систем који је регулисао родне односе у држави.

Puaca, M. Brian, *Learning Democracy: Education Reform in West Germany, 1945-1965*, New York: Berghahn Books, 2009, p. 236.

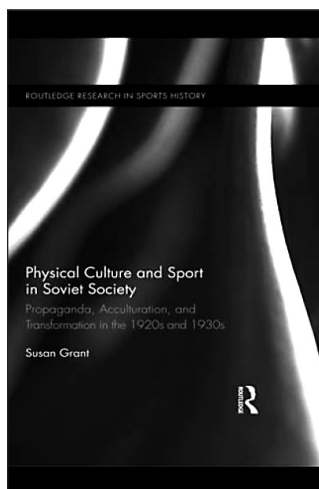
Learning Democracy је студија која показује како су реформе школства у Западној Немачкој допринеле стварању стабилног демократског друштва и школовању генерација Немаца који негују демократију и суочавање са прошлошћу. Аутор тај процес назива тихом револуцијом, која је зачета америчком иницијативом, а настављена посвећеношћу нове генерације немачких наставника. Од краја рата млади људи су схваћени као најважнији у стварању нове демократске државе, те је новом програму постављен циљ да усади идеале демократије, слободе и мира. Исто тако, школе су постављене као кључна места политичке социјализације деце, где би они требало да науче исправну међусобну интеракцију, те интеракцију са спољним светом. Посматрајући школе аутор показује да су их историчари често занемаривали услед заинтересованости за утицаје високе политике на стварање немачке демократије. Уместо високе политике, аутор анализира како су обичне школе утицале на развој демократије, упркос томе што се структура немачког образовног система мало променила након рата. Аутор се усредредио на нове уџбенике, поготово уџбенике историје, који су деконструисали традиционални ауторитативни однос између наставника и ученика, и поставили нови метод који је требало да подстакне критичко размишљање ученика и учини их одговорним грађанима. У складу с тим, наставници су тренирани да се не ослањају на строге педагошке методе из прошлости. Стварање активних демократских грађана и ђачких организација које су биле замишљене као свакодневна пракса демократије, постављено је као императив. Такође, као важан чинилац аутор посматра размене ученика са осталим демократским земљама. Све те реформе биле су постепене и њихов успех се није могао одмах измерити. Ова студија је специфична јер је пре свега историјска,

заснована на изворима који до сада нису коришћени. Истраживање је, међутим, ограничено на основно и средњошколско образовање, а недостаје му и боља теоретска подлога, пре свега у дефинисању концепта демократије којем су ти ђаци били изложени.

Shulman, Elena, *Stalinism on the Frontier of Empire: Women and State Formation in the Soviet Far East*, Cambridge, Cambridge University Press, 2012, p. 280.

Књига Елене Шулман доноси нови поглед на стаљинизам анализом периферије, где су хиљаде младих људи потражили своје место у изградњи совјетске државе. У изолованом региону, где су жене биле мањина (што није био случај у централним областима), настао је посебан покрет Кетагуровки – младих жена које су се одлучиле да из европског дела отпутују на Далеки исток и помогну у изградњи трајних насеобина. Основа анализе су родни односи на периферији и судар високог идеализма досељеница и сурове свакодневне реалности. Своју студију Шулман је поставила тако што је приказала родне политике на нивоу државе и стварање кетагуровског покрета, а затим анализирала разлоге појединих волонтерки да се упуте на пут, и њихова искуства у изградњи новог совјетског друштва на Далеком истоку. Истражујући кетагуровски покрет у широком спектру извора, Шулман је испитала проблеме друштвене мобилности жена, сукоб традиционалног и совјетске модерности, свакодневни сексизам и двоструке моралне стандарде, те отпор локалних патријархалних структура. У исто време њена анализа указује на немогућност власти у Москви да контролише периферију и наметне своје политике локалним актерима. Тако ова монографија доприноси истраживањима изградње стаљинизма, историји жена, али и колонијалним студијама.

Grant, Susan, *Physical Culture and Sport in Soviet Society: Propaganda, Acculturation, and Transformation in the 1920s and 1930s*, New York: Routledge, 2013, p. 276.

Истраживање у области совјетског спорта постоји већ неко време. Међутим, оно што Сузан Грант доноси перспектива је која се ослања на новије теорије из студија културе. Ауторка је анализирала еволуцију совјетске физкултуре и спорта, од високог идеализма након револуције, до строге, централизоване активности током Стаљинове владавине. Студија има више нивоа, од компарације са сличним трендовима у Европи, до испитивања великог несклада између доминантне идеологије, предвиђених политика, и онога што је спроведено у пракси. Званичне политике су инсистирале на идеализованим сликама омладине, радника, сељака и жена (засебно) који се на исправан начин баве спортом и постају нови људи, али су у суштини те политике биле неуспешне. Тако је Грант нагласила способност људи да делују и доносе одлуке у свом интересу, што је често резултирало пасивним отпором. Нема доказа да су високо постављени циљеви смањивања хулиганизма, артикулисања сексуалне енергије, или, пак, стицање хигијенских навика били остварени. Ипак, тридесетих годинама су постављене основе совјетског спорта, који је након рата остварио значајне спортске резултате на међународној сцени. Модернизацијски циљеви, како су их замишљали совјетски планери, нису заживели у жељеном облику.